

صلاحیت‌ها و شایستگی‌های آموزگار عصر حاضر

اصولی که معلمان باید بدانند
و قادر به انجام دادن آن‌ها باشند

دکتر نیره شاه‌محمدی

اشاره

«در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بر استقرار نظام سنجش صلاحیت‌های عمومی، تخصصی و حرفه‌ای، تعیین ملاک‌های ارزیابی و نظام رتبه‌بندی علمی و تربیتی آموزگاران و تقویت انگیزه‌ی ارتقای شغلی در آنان، «براساس نظام معیار اسلامی» و «استقرار نظام پرداخت‌ها» براساس تخصص، شایستگی‌ها و عملکرد رقابتی تأکید شده است. بدین معنا که برای ارتقای شأن معلم در نظام اجرایی کشور و توسعه و پیشرفت همه‌جانبه‌ی جمهوری اسلامی ایران، به‌خصوص نقش آن در تعلیم و تربیت اسلامی، اقتضا دارد در یک نظام شایسته‌سالاری، مبتنی بر ارزیابی‌های کاربردی و رقابتی، معلم مورد آزمون واقع شود و متناسب با توانمندی‌های تخصصی و حرفه‌ای و شایستگی‌های فردی و اجتماعی در رتبه‌ای مناسب قرار گیرد.

هم‌چنین، اصول تربیت اسلامی (در مواردی نظیر انطباق با نظام معیارهای اسلامی، اولویت تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی، خردورزی و اعتدال)، آموزگاران فرهیخته و شایسته و متناسب با تراز اعتقادات اسلامی می‌طلبند. بنابراین و در این راستا، وزارت آموزش و پرورش مکلف شده است در اجرای سند تحول بنیادین و با همکاری تمامی اجزای دولت جمهوری اسلامی ایران، نسبت به تدوین نظام رتبه‌بندی حرفه‌ای معلمان در یک دوره‌ی زمانی اقدام کند و هم‌زمان، اصلاحات ساختاری و محتوایی لازم را در نظام تعلیم و تربیت اعمال نماید. در این طرح، نظام پرداخت ویژه‌ای به‌منظور ارزیابی شایستگی‌ها و پرداخت متناسب با آن برای جامعه‌ی معلمان در نظر گرفته شده است» (حاجی‌بابایی و دیگران، ۱۳۹۲).

یادگیری، کلید توسعه

مهارت‌های فراگیرندگان، چگونه یاد گرفتن، توسعه‌ی برنامه‌ی درسی و استفاده از راهبردهای متنوع تدریس تأکید می‌کنند. چنین تغییراتی مستلزم تغییر نقش معلم است (لی و همکاران، ۲۰۰۳). نقش معلم از مخابره‌کننده‌ی اطلاعات به یاری‌گر فراگیری، راهنما و هم‌درس با دانش آموز تغییر می‌یابد. این نقش جدید از اهمیت مقام معلم نمی‌کاهد بلکه نیازمند کسب دانش‌ها و مهارت‌های جدید است. دانش آموز در چنین محیطی، در فرایند یادگیری خود مسئولیت بزرگ‌تری را به‌عهده می‌گیرد؛ چرا که باید بجوید، بیابد، نتیجه بگیرد و دانسته‌های خود را با دیگران شریک شود. فناوری اطلاعات و ارتباطات، ابزارهای نیرومندی را برای پشتیبانی از این سیر تحول به‌سوی فراگیری دانش آموز محور و نقش جدید معلم و شاگرد فراهم می‌کند (شمس، ۱۳۸۴).

یونسکو (۲۰۰۸) آموزش را کلید توسعه‌ی جوامع و مسیری می‌داند که افراد را برای تحقق توانایی‌ها و افزایش کنترل بر تصمیم‌های اثرگذار بر آن‌ها توانمند می‌سازد. کمیسیون بین‌المللی یونسکو در کتاب «آموزش برای قرن ۲۱» معتقد است که یادگیری در سراسر زندگی و مشارکت در جامعه از عوامل کلیدی پاسخ‌گویی به چالش‌های جهان به سرعت در حال تغییر است. کمیسیون مذکور بر چهار ستون یادگیری، یعنی یادگیری برای دانستن، یادگیری برای انجام دادن، یادگیری برای با هم زیستن و یادگیری برای شدن تأکید می‌کند. جامعه‌ی امروز از فراهم نمودن اجباری آموزش به‌سمت تمرکز بر کیفیت آموزش و پرورش حرکت کرده [است] و اصلاحات جدید برنامه‌ی درسی بر پرورش

معلمان در گسترش آموزش و پرورش نقش کلیدی دارند. مهم‌ترین عامل کیفیت، کنش و واکنش‌هایی است که میان معلمان و دانش‌آموزان اتفاق می‌افتد

در تهیه‌ی طرح، اجرای روش‌های نوین تدریس، طراحی آموزشی و ارزش‌یابی و شعبانی، نروزی و آقازاده نیز به آشنایی معلمان با «روش‌های تدریس، طراحی آموزشی و ارزش‌یابی» به‌عنوان مؤلفه‌های مهارت‌های حرفه‌ای معلمان اعتقاد دارند. لذا، با بررسی نظریه‌های مختلف صاحب‌نظران ترکیبی از نظریات مختلف اتخاذ شده است اما نکته‌ی حائز اهمیت این است که این مفاهیم با مفهوم معلم اثربخش مرتبط‌اند (مهر محمدی، ۱۳۷۹).

معلم اثربخش کیست؟

تاکنون درباره‌ی «اثربخشی» تعاریف گوناگونی ارائه شده است. در فرهنگ علوم تربیتی آمده است: «اثربخشی عبارت است از میزان تحقق اهداف و انجام موفقیت‌آمیز مأموریت. به تعبیر دیگر اثربخشی عبارت است از عملکرد و کارایی مطلوب در تخصیص منابع» (فرهین‌ی فراهانی، ۱۳۷۸).

آموزگاران اثربخش باید دانش و مهارت‌های موردنیاز برای دستیابی به هدف‌های موردنظر را داشته باشند و نیز باید بتوانند آن‌ها را در زمان مناسب به شیوه‌ی مطلوب و مورد انتظار به‌کار گیرند. طبق نظر میدلی (۱۹۸۲)، برخورداری از دانش و مهارت‌های مختلف با عنوان شایستگی یا صلاحیت معلم مطرح می‌شود و کاربرد دانش و مهارت‌های مزبور عملکرد معلم تلقی می‌گردد. لذا، پژوهشگرانی که سعی دارند اثربخشی معلم را بشناسند، باید بتوانند بین شایستگی معلم و عملکرد وی و تحقق هدف‌های آموزشی پیوندی برقرار کنند. آموزگار اثربخش به‌گونه‌ای متناسب هدف‌هایی را که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم با یادگیری دانش‌آموز مرتبط است، محقق کند. کارهای آموزگاران اثربخش به‌خوبی سازمان‌یافته و آماده است؛ یعنی از وقتشان به‌خوبی استفاده می‌کنند و می‌کوشند برنامه‌های خود را از قبل تنظیم کنند. برای تغییر دادن موضوع بحث و گفت‌وگو از لحظه‌ها استفاده می‌کنند؛ یعنی در کلاس فعالیت‌های متنوعی را باعث می‌شوند و هر حادثه‌ی یادگیری را مقدمه و بهانه‌ای برای حادثه‌ی یادگیری دیگر می‌دانند. این‌گونه معلمان از برنامه یا جدول یادگیری سریع بهره می‌برند؛ یعنی کلاس را به‌صورت زنده، شاد و فعال اداره می‌کنند.

عصر حاضر با چالش‌های پیچیده و بسیار در نحوه‌ی انجام کار، برقراری ارتباط با دیگران و نحوه‌ی یادگیری، ما را تحت تأثیر قرار داده است. عامل اصلی و تازه در این تغییرها افزایش نقش بنیادی اطلاعات و دانش است. «جامعه‌ی اطلاعاتی»، «جامعه‌ی دانش» و «جامعه‌ی یادگیری» اصطلاحاتی برای معرفی این دوره هستند (وایلان، ۲۰۰۷).

معلمان در گسترش آموزش و پرورش نقش کلیدی دارند. مهم‌ترین عامل کیفیت، کنش و واکنش‌هایی است که میان معلمان و دانش‌آموزان اتفاق می‌افتد. عناصر این تعامل دانش، مهارت و حساسیت معلم از یک سو و انتظارات یادگیری، وضعیت اقتصادی و اجتماعی و ویژگی فرهنگی یادگیرندگان از سوی دیگر هستند که موفقیت یا شکست آموزش و پرورش را تعیین می‌کنند. بنابراین، به کارگمردن تواناترین و شایسته‌ترین افراد برای حرفه‌ی معلمی حیاتی‌ترین مسئله است و حیاتی‌تر از آن برنامه‌های تربیت معلم و آموزش‌های ضمن خدمت هستند که با کیفیت برتر و بالاتر فراهم آیند و برای معلمان این فرصت پیش‌آید تا دانش و مهارت خویش را در طول دوران خدمت افزایش دهند. کیفیت هر نظام آموزشی در نهایت به کیفیت معلمان آن جامعه وابسته است (رتوف، ۱۳۷۹). حرفه‌ای شدن معلمان بر جنبه‌های تکنیکی تدریس و ارتقای موقعیت اجتماعی حرفه‌ی معلمی متمرکز است. حرفه‌ای شدن فرایندی است که به وسیله‌ی آن انجام یک حرفه یا شغل مستلزم داشتن مهارت‌های ویژه‌ای می‌شود. معلم حرفه‌ای باید از دانش محتوایی، رشد کودک، سبک‌های یادگیری، راهبردهای تدریس و مجموعه‌ای جدید از ارزش‌های همراه با احترام به تفاوت‌های فردی، همکاری با همکاران و گرفتن بازخورد مداوم از تدریس و قابلیت هدایت و تغییر و ارتباط مؤثر درک عمیق‌تری داشته باشد. رویکردهای جدید در تربیت و آموزش مداوم آموزگاران براساس توسعه‌ی مفهوم رویکرد سیستمی به آموزش، در نظر گرفتن تدریس به‌عنوان فعالیت حرفه‌ای و سیاست‌های حمایت‌کننده‌ی توسعه‌ی حرفه‌ای به‌وجود آمده و آموزش نیاز مداوم زندگی حرفه‌ای معلمان شده است (وایلان، ۲۰۰۷).

مفهوم صلاحیت و مهارت حرفه‌ای آموزگاران

صاحب‌نظران تعلیم و تربیت درباره‌ی مفهوم صلاحیت و مهارت‌های حرفه‌ای آموزگاران، که از اواسط قرن بیستم در نظام‌های آموزشی پدیدار شده است، نظریات مختلفی بیان کرده‌اند. از جمله هایبرمن و بومهان (۲۰۰۵) به مؤلفه‌های «روش‌های تدریس و ارزش‌یابی» اشاره کرده‌اند و ویلگاس و ریمرس (۲۰۰۷) نیز نقش مهارت‌های حرفه‌ای معلم را در تغییر در نظام آموزشی بسیار ضروری دانسته و در این رابطه به مؤلفه‌های «روش‌های جدید تدریس، تکنولوژی آموزشی و ارزش‌یابی» پرداخته‌اند. مهر محمدی به توانایی‌های مربوط به روش‌های تدریس و ارزش‌یابی و استفاده کردن معلم از

یادگیری بیشتر برمی‌انگیزد. ضمناً خلاقیت و نوآوری او باعث می‌شود دانش‌آموزان کلاس فعال‌تر باشند، بیشتر احساس مسئولیت کنند و در عین حال عزت‌نفس و کنترل رفتارهای نامطلوب نزد آنان بالاتر از دانش‌آموزان دیگر باشد.

به عقیده‌ی پرل (۱۹۷۲) معلمی که در ایفای نقش خود به‌عنوان رهبری موفق عمل می‌کند، دارای ویژگی‌های زیر است. ۱. تنوع و گوناگونی را ترغیب می‌کند و اغلب به شنیدن عقیده و نظرهای جدید دانش‌آموزان تمایل نشان می‌دهد. ۲. در بحث و گفت‌وگو پرانرژی است.

۳. برای مصالحه و توافق شرافتمندانه آماده است. در هر نظام آموزشی مواردی در کلاس درس پیش می‌آید که دانش‌آموزان علاقه‌مندند در زمینه‌ی خاصی به بحث و مجادله با معلم خود بپردازند. این‌گونه بحث و جدل‌ها زمانی به نتایج قابل توجه منتهی می‌شود که معلم مهارت و توانایی دستیابی به نوعی توافق و مصالحه‌ی شرافتمندانه و مبتنی بر واقعیت‌های زندگی را در کلاس درس داشته باشد.

۴. تعارض‌هایی را که مصالحه‌ناپذیرند، تشخیص می‌دهد. معلمی که در اداره و رهبری کلاس خود موفق است، توانایی حل هوشمندانه‌ی تعارض‌ها و تضادهایی موجود در مباحث را دارد.

۵. قادر است قوانین و مقررات آموزش را با توجه به آثار و نتایج آن‌ها مورد توجه قرار دهد. معلم موفق برده‌ی بی‌چون و چرای مقررات نیست و هنگام اجرای مقررات، ضمن احترام به آن‌ها می‌کوشد مقررات را با توجه به ابعاد و عوامل پیچیده‌ی انسانی، عدل، انصاف و مروت و مهم‌تر از آن عقل سلیم اجرا کند (ساعتچی، ۱۳۷۴).

استانداردهای حرفه‌ای

در زبان انگلیسی میانه، واژه‌ی «استاندارد» به‌معنای پرچم، علم و کتلی بود که لشکریان پیرامون آن گرد می‌آمدند. واژه‌ی استاندارد از زبان فرانسوی باستانی گرفته شده و از نظر معنی تحت‌تأثیر واژه‌ی انگلیسی (stand) یعنی ایستادن بوده است. در زبان فارسی واژه‌ی «معیار»، «مقیاس»، «شاخص» و «تراز» برای استاندارد به‌کار برده شده است. در سال‌های اخیر، دانش «مدیریت منابع انسانی»، استاندارد و استانداردسازی عملکرد منابع انسانی مورد توجه پژوهشگران حوزه‌ی مدیریت قرار گرفته است. با توجه به نقش منابع انسانی اثربخش در تحقق هدف‌های تعلیم‌وتربیت در سازمان‌های آموزشی، استانداردسازی عملکرد منابع انسانی و استانداردهای حرفه‌ای مدیران آموزشی، معلمان و فراگیرندگان مورد توجه قرار گرفته است. در آموزش‌وپرورش استانداردسازی عملکرد آموزگاران برای ایجاد هماهنگی معقول در فرایند یاددهی-یادگیری متناسب با تحولات زمان و مکان صورت می‌پذیرد.

ولی به دانش‌آموز فشاری بیش از ظرفیت او وارد نمی‌آورند. انگیزه‌های دانش‌آموزان را برای یادگیری، فعال نگه می‌دارند؛ یعنی آن‌چنان فضای روانی‌ای ایجاد می‌کنند که دانش‌آموزان کنجکاو و برانگیخته برای آموختن باقی می‌مانند. موجهاتی را فراهم می‌آورند که دانش‌آموزان ما هیجان و انگیزه‌ی لازم را برای انجام فعالیت‌های یادگیری داشته باشند (ساعتچی، ۱۳۷۴). براساس تحقیقی که رابنز (۱۹۶۱) انجام داده است، معلمی که رفتار دوستانه دارد، دانش‌آموزان را می‌فهمد و رفتار و هیجان‌هایش سازمان‌یافته و سالم است، دانش‌آموزان را برای

صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمی

صلاحیت‌های معلمی، مجموعه‌ی شناخت‌ها، گرایش‌ها و مهارت‌هایی است که آموزگار با کسب آن‌ها می‌تواند در جریان تعلیم و تربیت به پرورش جسمی، عقلی، عاطفی، اجتماعی و معنوی فراگیرندگان کمک کند. این صلاحیت‌ها را می‌توان در سه حیطه‌ی شناختی، عاطفی و مهارتی طبقه‌بندی کرد. منظور از صلاحیت‌های شناختی مجموعه‌ی آگاهی‌ها و مهارت‌های ذهنی است که معلم را در شناخت و تحلیل مسائل و موضوعات مرتبط با تعلیم و تربیت توانا می‌سازد. صلاحیت‌های عاطفی مجموعه‌ی گرایش‌ها و علایق معلم به مسائل و موضوعات مرتبط با تعلیم و تربیت است و صلاحیت‌های مهارتی به مهارت‌ها و توانایی‌های علمی آموزگار در فرایند یادگیری مرتبط می‌شود. از مجموعه‌ی صلاحیت‌های سه‌گانه، صلاحیت تأثیرگذاری بر دانش‌آموز حاصل می‌شود (ملکی، ۱۳۸۴).

هانتلی (۲۰۰۸) قابلیت‌های آموزگاران را در سه زمینه‌ی دانش حرفه‌ای، عمل حرفه‌ای و تعهد حرفه‌ای دسته‌بندی کرده است.

صلاحیت‌های حرفه‌ای آموزگاران در آمریکا

صلاحیت‌های کلیدی معلم همه‌ی زمینه‌های اعطای گواهی‌نامه به معلم را در بر می‌گیرند. این صلاحیت‌ها ده اصل کلی هستند که همه‌ی معلمان باید آن‌ها را بدانند و بدون در نظر گرفتن محتوای درسی خاص قادر به انجام دادن آن‌ها باشند. خلاصه‌ی صلاحیت‌ها به شرح زیر است:

۱. داشتن دانش مرتبط با محتوای درس
۲. داشتن دانش مرتبط با بهبود و یادگیری دانش‌آموز
۳. توانایی تطبیق دادن آموزش با نیازهای یکایک فراگیرندگان
۴. توانایی استفاده از راهبردهای چندگانه‌ی آموزشی
۵. داشتن مهارت‌های اداره‌ی کلاس و ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان

۶. داشتن مهارت‌های ارتباطی

۷. داشتن مهارت در برنامه‌ریزی آموزشی

۸. ارزیابی یادگیری دانش‌آموزان

۹. مسئولیت‌پذیری و تعهد حرفه‌ای

۱۰. فعالیت گروهی

صلاحیت‌های حرفه‌ای آموزگاران در سنگاپور

در سنگاپور صلاحیت‌های حرفه‌ی معلمی به پنج بخش زیر تقسیم می‌شود.

۱. رشد همه‌جانبه‌ی کودک (شایسته‌محوری)

✓ در میان گذاشتن ارزش‌ها با دانش‌آموزان

✓ اقدام برای رشد دانش‌آموز

۲. پرورش دانش

✓ تسلط بر موضوع

✓ علاقه‌ی فعال به موضوع درسی

✓ ابتکار عمل برای هم‌گامی با روند آموزش و پرورش در

موضوع تدریس خود

✓ داشتن تفکر تحلیلی

✓ توانایی در تحلیل و حل مشکلات

✓ بازشناسی روابط علی- معلولی

✓ اولویت‌بخشی به وظایف بر مبنای اهمیت آن‌ها

✓ تدریس خلاقانه

✓ استفاده از روش‌های متداول و نو برای تدریس

✓ فراهم کردن نوشته‌ها و برگه‌های کار

✓ برانگیختن علاقه‌ی دانش‌آموزان با استفاده از فنون خاص

و رویکردهایی به آموزش مفاهیم

✓ ارزیابی یادگیری از طریق پرسش‌های ساده

۳. کار با دیگران

✓ اطلاع‌رسانی به والدین در زمینه‌ی فعالیت‌ها، پیشرفت‌های

دانش‌آموزان و خط‌مشی‌های آموزشی

✓ در نظر گرفتن والدین به‌عنوان همکاران آموزشی

✓ ترغیب درگیری والدین در فرایند آموزش

✓ تمایل به کمک به دیگران و در اختیار قرار دادن اطلاعات

✓ بیان نگرش مثبت و انتظارات از دیگران

✓ داشتن تمایل و اشتیاق به یادگیری از همکاران برای

دستیابی به اهداف کار خود

۴. شناخت خود و دیگران (این شایستگی به‌طور رسمی بررسی

نمی‌شود.)

✓ داشتن درک درست از توانایی‌ها و ضعف‌های خود در

جنبه‌های مختلف

✓ برخورداری از هوش هیجانی مناسب

۵. نفوذ بر ذهن‌ها و قلب‌ها

✓ ارائه‌ی پیشنهاد برای برطرف کردن فوری نیازهای رشد

افراد متخصص
 ✓ دانستن طیف وسیعی از راهبردها برای ارتقای رفتار خوب و ایجاد يك محیط یادگیری هدفمند
 ۳. تدریس
 این شایستگی‌ها مرتبط با مهارت‌های برنامه‌ریزی، نظارت و ارزیابی، آموزش و مدیریت کلاس هستند. و با ارزش‌ها و دانش مرتبط با بندهای يك و دو گره خورده‌اند.

✓ استفاده‌ی مناسب از طیف وسیعی از راهبردهای کنترل و ارزیابی برای سنجش پیشرفت دانش‌آموزان در جهت هدف‌های یادگیری برنامه‌ریزی شده و استفاده از این اطلاعات برای ارتقای برنامه‌ریزی و تدریس خود
 ✓ مشخص کردن هدف‌های یادگیری - یاددهی که مرتبط با همه‌ی دانش‌آموزان کلاس است.
 ✓ استفاده از هدف‌های یاددهی- یادگیری برای برنامه‌ریزی درس‌ها، توالی درس‌ها و نشان دادن اینکه چگونه یادگیری دانش‌آموزان را اندازه می‌گیرند.
 ✓ مشارکت و کمک به گروه‌های آموزشی به شیوه‌ی مناسب در مواقع لزوم و برنامه‌ریزی برای به‌کارگیری والدین، بیشتر به‌منظور حمایت از یادگیری دانش‌آموزان
 ✓ کنترل و ارزیابی هنگام تدریس و ارائه‌ی بازخورد فوری و ساختار یافته برای حمایت از یادگیری دانش‌آموزان
 ✓ توانایی ارزیابی پیشرفت دانش‌آموزان با بهره‌گیری درست از هدف‌های یادگیری و برنامه‌ی درسی ملی
 ✓ شناسایی و پشتیبانی دانش‌آموزان توانمند و کسانی که کمتر از انتظارات وابسته به سن کار می‌کنند.
 ✓ ثبت نظام‌مند پیشرفت‌ها و دستاوردهای دانش‌آموزان با

حرفه‌ای دیگران
 ✓ دادن مشاوره‌ی علمی و ارائه‌ی تجربه‌ی حرفه‌ی معلمی به آموزگاران تازه‌کار
 ✓ آگاهی از خطمشی‌ها و رویه‌های کاری
 ✓ بازشناسی توانایی‌های سازمانی
 ✓ درک مقاومت دیگران در مقابل تغییر
 ✓ درک منطق حاکم بر خطمشی‌ها (استینر، ۲۰۱۰)

صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان در انگلستان

شایستگی‌های حرفه‌ی معلمی در انگلستان در سه بخش مرتبط طبقه‌بندی شده‌اند: ۱. تجربیات و ارزش‌های حرفه‌ای، ۲. دانش و درک و فهم، ۳. تدریس.

۱. تجربیات و ارزش‌های حرفه‌ای

این شایستگی دربرگیرنده‌ی نگرش و تعهدی است که انتظار می‌رود هر معلمی داشته باشد و شامل موارد زیر می‌شود.
 ✓ داشتن رفتار همراه با توجه و احترام به دانش‌آموزان و توجه به رشد آن‌ها به‌عنوان یادگیرنده
 ✓ ترویج رفتارها، نگرش‌ها و ارزش‌های مثبت در بین دانش‌آموزان

✓ ارتباط مؤثر با والدین و صاحبان مشاغل برای تعیین مسئولیت‌ها، علایق و حقوقی که در یادگیری دانش‌آموزان دارند
 ✓ درک کمک‌ها و حمایت‌های همکاران و دیگر افراد حرفه‌ای در زمینه‌ی تدریس و یادگیری

✓ توانایی بهبود تدریس خود از طریق ارزش‌یابی، یادگیری از تجربه‌های مؤثر دیگران و از مدارک و شواهد علمی
 ✓ آگاهی از چارچوب‌های قانونی مرتبط به حوزه‌ی کاری و مسئولیت‌های خود

۲. دانش و درک و فهم

این شایستگی به آموزگاری کارآموده و آگاه از موضوع تدریس خود نیاز دارد؛ معلمی که درک روشنی از نحوه‌ی یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد. شایستگی دانش و درک و فهم شامل موارد زیر می‌شود.

✓ داشتن دانش و درک درست نسبت به موضوع تدریس
 ✓ دانش و فهم ارزش‌ها، مقاصد، هدف‌ها و نیازهای معمول آموزشی مندرج در برنامه‌ی درسی ملی
 ✓ درک تأثیرپذیری یادگیری دانش‌آموزان از رشد جسمی، ذهنی، زبانی، اجتماعی، فرهنگی و عاطفی آن‌ها
 ✓ آگاهی از انتظاراتها، برنامه‌های درسی رایج و الزامات آموزشی

✓ استفاده‌ی مؤثر از فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش موضوع درسی و در حمایت از نقش گسترده‌تر حرفه‌ای خود
 ✓ درک مسئولیت‌ها و دانستن روش کسب کمک و مشاوره از

ارائه‌ی شواهد گسترده‌ای از کار، پیشرفت و موفقیت آن‌ها در طول زمان (این کار به دانش‌آموزان در بررسی پیشرفت خود و به‌آموزگار در برنامه‌ریزی کار خود کمک می‌کند)

✓ توانایی استفاده از سوابق به‌عنوان پایه‌ای برای ارائه‌ی گزارش در مورد پیشرفت دانش‌آموزان (به‌صورت شفاهی و کتبی) به‌طور مختصر و اطلاع‌رسانی به والدین، صاحبان حرفه و دیگر افراد مرتبط

✓ داشتن انتظارات بالا از دانش‌آموزان و برقراری ارتباط موفق با آن‌ها با محوریت یاددهی - یادگیری

✓ توانایی تدریس دانش و مهارت مورد نیاز و انتظار مرتبط با برنامه‌ی درسی دانش‌آموزان

✓ آموزش درس‌های ساختار یافته و توالی کار خود به روشنی؛ به‌نحوی که موجب علاقه و تحریک دانش‌آموزان شود.

✓ استفاده از روش‌های تدریس متفاوت و متنوع با توجه به نیازهای دانش‌آموزان به خصوص دانش‌آموزان با نیازهای ویژه و دانش‌آموزان سرآمد

✓ توانایی حمایت از کسانی که به یادگیری انگلیسی به‌عنوان زبان دوم می‌پردازند

✓ توجه به تفاوت‌ها در تجربه‌ها، انگیزه‌ها و پیشرفت تحصیلی بین دختران و پسران و در نظر گرفتن فرهنگ‌های متفاوت و گروه‌های قومی دانش‌آموزان به‌منظور کمک به پیشرفت صحیح و مناسب آن‌ها

✓ سازمان‌دهی، مدیریت و استفاده‌ی مؤثر و درست از زمان تدریس و یادگیری

✓ سازمان‌دهی و مدیریت مؤثر و امن فضای فیزیکی آموزش، ابزارها، مواد، متون و دیگر منابع

✓ تعیین انتظارات بالا از رفتار دانش‌آموزان

✓ استفاده‌ی مؤثر از فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و تدریس

✓ توانایی تدریس به دانش‌آموزان با توانایی‌ها و طیف سنی‌ای که برای آن تعلیم دیده‌اند.

✓ توانایی ارائه‌ی تکلیف و فعالیت‌های خارج از مدرسه‌ای که به تعمیق مطالب آموزش داده شده در کلاس درس کمک می‌کند.

✓ توانایی تشویق دانش‌آموزان به یادگیری مستقل

✓ مدیریت بر کار دستیار معلمان و دیگر بزرگسالانی که به بهبود یادگیری بزرگسالان کمک می‌کنند.

✓ بازشناسی و ارائه‌ی بازخورد مؤثر به فرصت‌های آموزشی که در کلاس درس به‌وجود می‌آید، شامل مبارزه با دیدگاه‌های کلیشه‌ای، مبارزه و مقابله با زورگیری و آزارسانی از طریق خط‌مشی‌ها و رویه‌های مناسب.

منابع

- استانداردسازی در آموزش و پرورش (۱۳۸۳) دفتر بهبود کیفیت و راهبری استانداردها، وزارت آموزش و پرورش، ص ۲۰.
- بازرگان، زهرا (۱۳۸۴)، «جهانی شدن و تحول نقش مدیران آموزشی»، مجموعه‌ی مقاله‌های اولین همایش ملی جهانی شدن و تعلیم و تربیت، انتشارات وزارت امور خارجه.
- حاجی بابایی و دیگران، (۱۳۹۲)، «نظام رتبه‌بندی حرفه‌ای معلمان و جذب و تأمین منابع انسانی وزارت آموزش و پرورش»، معاونت توسعه‌ی مدیریت و پشتیبانی وزارت آموزش و پرورش.
- دانش پژوه، زهرا و ولی‌الله فرزاد، (۱۳۸۵)، «ارزش‌یابی مهارت‌های حرفه‌ای معلمان دوره‌ی ابتدایی»، فصلنامه‌ی نوآوری‌های آموزشی شماره‌ی ۱۸، سال پنجم، زمستان.
- رووف، علی، (۱۳۷۴)، «جنبش جهانی برای بهسازی تربیت معلم»، تهران، انتشارات پژوهشکده تعلیم و تربیت.
- ساعتچی، محمود، (۱۳۷۴)، «روانشناسی کاربردی برای مدیران در خانه و مدرسه و سازمان»، نشر و ویرایش.
- شعاری‌نژاد، علی‌اکبر، (۱۳۸۱)، «برای رشد علمی و فنی معلمان»، رشد معلم، شماره‌ی ۱۶۷، دفتر انتشارات کمک آموزشی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی.
- شمس، محمدشهاب، (۱۳۸۴)، «فن‌آوری‌های اطلاعات و ارتباطات در عرصه آموزش معلمان»، کمیسیون ملی یونسکو.
- فرمینی‌فراهانی، محسن، (۱۳۷۸)، «فرهنگ توصیفی علوم تربیتی»، نشر اسرار دانش، ص ۸۸.
- کمیسیون بین‌المللی یونسکو، (۲۰۰۸)، «آموزش و پرورش برای قرن بیست و یکم»، چاپ اول، انتشارات تزکیه، تهران.
- کریمی، زیبا، (۱۳۸۷)، «مطالعه‌ی صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره‌ی ابتدایی»، فصل‌نامه‌ی رهبری و مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار، سال دوم، شماره‌ی ۴، زمستان، ص ۱۵۱-۱۶۶.
- معروفی، یحیی، (۱۳۸۴)، «مقدمه‌ای بر جهانی شدن آموزش و پرورش»، مجموعه مقاله‌های اولین همایش ملی جهانی شدن تعلیم و تربیت، انتشارات وزارت امور خارجه.
- ملکی، حسن، (۱۳۸۴)، «صلاحیت‌های حرفه‌ی معلمی»، تهران، انتشارات مدرسه.
- مهرمحمدی، محمود، (۱۳۷۹)، «بازاندیشی فرایند یاددهی-یادگیری و تربیت معلم»، تهران، انتشارات مدرسه.
- مرعشی، علی‌اکبر، (۱۳۷۴)، «بررسی مهارت‌های شغلی معلمان ابتدایی»، مؤسسه‌ی اندیش‌ور، مرکز تحقیقات آموزشی، وزارت آموزش و پرورش.
- Anderson.L.W (2004) "Teacher Effectiveness", Unesco, IIEP, Paris
- Demonte, Jenny (2013) "High Quality Development For teachers, www.AmericanProgress.org
- Grant, Carl A. & Maureen Gillette (2006) "A Candid Talk to Teacher Educators about Effectively Preparing Teachers Who Can Teach Everyone's Children", Journal of Teacher Education , Vol. 57, No. 3
- Huntly, Helen (2008) "Teachers' Work: Beginning Teachers' Conceptions Of Competence", The Australian Educational Researcher, Vol. 35, No.1
- Koster, Bob & Mieke, Brekelmans & Fred, Korthagen & Theo, Wubbels (2005) "Quality requirements for teacher educators", Teaching and Teacher Education Vol. 21, Issues 2
- Lee, John Chi Kin, Wing po, Lam & Yuk yung Li.(2003) " Teachers Evaluation and Effectiveness in Hong Kong" : Issues and Challenges , Journal of Personnel in Education , Vol 17 , N 1
- Medly, Donald M. and Harold. Mizel (1982) "A technique for Measuring classroom Behavior". J. Ed. Psych, 49, 86-92.
- Moreno, Juan Manuel , (2007) " Do the initial and the continuous teachers' professional development sufficiently prepare teachers to understand and cope with the complexities of today and tomorrow's education? ", Journal of Educational Change Vol .8, No.2 June , Springer Netherlands
- Robbins, S.P. (1999) "Organizational Behaviour". London: Prentice -Hall, International Inc
- Steiner, Lucy (2010) "Lessons from Singapore", Public Impact, Chapel Hill, NC, www.opportunityculture.org.
- Vaillant, Denise (2007) "preparing Teachers for Inclusive Education in Latin America" Quartely Review of Comparative Education, Vol1
- Villegas_reimers. (2007) "teacher professional development": an international review of the literature.unesco; international institute for educational planning
- www.education.gov.uk